

מַסְמָר

עץ יוסף

מִיִּט א **אברהם מחרה** בו, כלו ע"פ סכע המציאות מי יתן זה. כי הבן נתח מירך האב והיה צ"ל שהו בתכונתו. רק ה' אחד נתן בזה סכע מיוחד ע"ד האב לזהר מסייעין אותו. **העולם הבא מעולם הזה**, שבעוזה' התאוות מתגרות ומתגברות והחומר סוכך על הגפש הגשמי. ועכ"ז יוכל האדם להתגבר בשכלו ולקנות שלימות

הגפש לענוה"ב בחיי העה"ב. שיעיר קדושת מעלת העה"ב. אין זוכין אליה כי אם מתוך מעשה המוב שאדם עושה כעוזה'. כמו שאחול מי שטרח בעשי' יאכל בשבת. כנריה. חגי פול ועיין גדרים פ"ז מ"א. החיה. פי' המילת' החיה **טמאה** כו'. מדרבנן שמא יצא העובר את ראשו חוץ לפרחודו והרי הוא כילוד ומטמא. והחיה כטורה שערין הוא במעיה אורה לטהור. והאשה טהורה עד שיצא הולד הראשה מרגשת כעצמה כשנאיציא ראשו חוץ לפרחודו ולא אתי לטהורי (ברטנורה). **המת בבית**, כבוד בסך דאשה כי ביתו. והוא לשון ה"פים של פרשת פרה. ומביא זה לכאן לפרש לשון ה"פים של חות'ה הג'ל. והוא פתיחה על פרשת פרה אדומה כשמרתה המטמא' ומטמאת המהורות כחלקמן. **הביא זה הפסוק לדרוש** סיפא דקרא מוזקק שבעתים על הפרה שלא כדרך הדינו אשר איננה קרא. שיעקים. ר"ל שמלכד שהאריך הכתוב עיקם לכתוב כי כדרך הדיונו אשר איננה טהורה אשר לא טהורה היא שהיא השלילה מהמטמאה. שהי לו לומר מן הבחמה המטמא כי אורחיה ככתוב (רש"א).

ב זאת חקת התורה. (תהלים יב ו) **אמרות ה' אַמְרוֹת טְהוֹרוֹת. אָמֵר רִיב"ל יִמְצִינוּ שְׁעָקָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתִּים וְשִׁלֵּשׁ תַּבּוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹא לְהוֹצִיא דָּבָר טָמֵא מִמֶּנּוּ,** (בראשית ו ח) **מִן**

משנה במסכתא נגעים ובתנאומא הגי' בהרת כגריס טמא מאי כגריס כחצי פול באדם טמא. **לֹא יִחִידוּ שֵׁי טוֹשֵׁם** והו' לא בתמייה ומיש' בלשון שלילה ותמייה לא אחד כי בא להראות מופת נגד המלחמים שסוכריים פועל טוב ופועל רע ואי"כ היה ראוי טוב מטוב וטהור מטהור ורע מרע וטמא ומאחר שאנו רואים שיוצא טוב מרע וטהור מטמא זה מופת על אחדות הבורא וזו לא אחד לא יחידו של עולם. **האשה שמת ולדה**, האשה שטורה על שהיא טומאת בית הסתרים וכלועה בה אך החיה טמאה בנגיעה וכן כשיצא הולד מטמא אותה בנגיעה. **מי עשה כן**, את האשה והולד ומיתת הולד מי צוה כן על הטומאה וגורו שכיעור הטומאה בלעו בה לא חטמא וביציאתה ממנה טמא. **המת בבית**, פי' זה רומה ממש למת כשהוא בבית הבית מטמא באחול וכשיצא מן הבית נטהר הבית ואינו מטמא עוד באחול וכאן בהיפך וזה פלא. **השוסקין בפרה**, אחרים במסכתא פרה פרק ד' היה גופה מטהרת וזה טהור מטמא. הוא עשה את הפרה הוא צוה שחטרה אחריה וזהו גורו שחטמא העוסקים בה. והנה אמר ג"פ מי עשה כן וכי' רציע' ועל איזה פסוק מרמז ומה שפירשתי בזה אינו מוכרח. **ב אמרות ה'**, הוא ד"א על מ"ש ואת חקת התורה תנחומא כאן סימן ד' כל סימן זה עיי' רש"י פסחים כ"ד פרי ל"ב סימן ד' ויקי"ר יוש פרי כ"ז ושם פירשתי קחנו ומשם.

מתנות כהונה

מִיִּט א ה"ג מאומות. **העולם הבא מעולם הזה** **מי עשה** כו'. באדם טמא פרחה בכולו נגמיק. **המת בבית**, נמוך נטן מלפני ש' שס כימו. **ב שיעקם**, ענין ל' גז סוף פ' מפני ויש פ' אמור ונקאלת מפרש' י' פירשמי.

מדרש רבה סדר חקת פי"ט [נט, ב]

פירוש מהר"ז

תנא

מסורת המדרש
פִּיט א נעשם פקח מ'. ב פרה פקח ד'. חילין דף כע'. פמי מותק פקחל קכ"ד. מלכז מללס ממוזר מ'. ג זי"ב מ'. ל"ב. וקלס דכ"ה פרהס כ"ה. פסחיס דף ג'. מחמחמל ושלס סקזן. פ' פקחלס דכפי מ' י"ד. מלכז פללס ממוזר י"ב.

חידושי הרד"ך

מִיט א **העולם הבא מעולם הזה**, עיקר קדשת טעלה העוה"ב אין זוכין אליה כיא מתוך מעשה האדם בעוה"ב ו' שפרת בעשי' יאכל כו'. **תמן הענין האשה**, חילין (ק"א). **המת בבית** כו', הוא הולד הקלירי בפסול לפ פרה. והוא נליץ לפרש ע"פ המדרש דברי הקליר. וכן נראה מלשון רבינו בעניני ע"ש.

אמרי יושר

מִיט א **מי יתן טהור מטמא אברהם** מחרה. הוא אות על אחרות וז' ובי' הרברים ההפכים אין כאים כמ' פועלים והנה ההפכיות כמ' צדיקים אם מצד התהלה ואם מצד התגברת והו' ישראל מאומות העולם מי גורו יחידו ולא אחד נכו' ד"ס אהא שחלם אמרתי של עולם הבדיל ישראל מאומות לו. **תנא בהרת כגריס טמא** כה"ג שוה יתיר וזות שהמטמא תהי' בעצמות כגריס מחרה לא לבד מחרה מטמא כגריס טפיס אברהם מחרה והביא זה המטמאה והלא כתוב מלא הוא אלא לימת שאין מחרה אלא בפרח מתוך טומאה זה וזות יותר כי התבונן הוא סחמי ונפעה שאמר פרוח מחרה מחרה ייה מחרה. (תגלן [תניקן] **האשה שמת ולדה** במעיה. פי' וזות שהיא מטהרה המאחלת והחיה מאחלת גם יתיר אחר מחרה אחרת שחטת בבית בעדה במעיה מחרה יצא משם מטמא וזה וזות יותר מבלי שני נראה שהמטמא הצריעת שהוא רשעם ושעני' נגיש אבל הולד כאשר הוא במעיה הוא חוץ לאירי העולם. **תנינן העוסקים בפרה מטמאים**, קל"ג דהוא פסוק מלא חרש מתחלה ועד סוף איצט שהיא סבת מחרה אבל את היא חוקה אשר צוה ה' דם ושחוק. **ב ב' זו תיבות**, ב' אשר איננה טהורה ב' אשר לא טהורה היא והלל' מטמא הוה פלא שכל מקומות דקדק בזה אף ע"כ שהאריך דרשן התורה לכאנר כי לא הקפיד בכל התורה לדקדק בזה אלא רביה דרך קצרה וכי' פלא נמקה בה היה לו לא בהנהיג פעם ושתים ותלמידה ה' הנהיג בכ' פעמים גילה לו מחרה או בכ' אופנים אחרים גם בפתיחה בסבין מחרה.

תנב

מסורת המדרש
ד' מלכז מללס ממוזר ו' וממוזר י"ב. ויטלמז מללס מ' ה ד"ר מ' ס'. ו מפעמי דף. מ' קלסן דף ע"ה. קס"ר מ' י'.

חידושי הרש"ש

פִּיט ב **אמר ר' יוחנן שכבא לפתח בסימני בהמה מטמא לא פתח אלא בסימני בהמה** מחרה **את הנמל** כו' ואת הארנבת כו'. כאן נשמט השפן ובכ"ד פ"ב' נשמט הארנבת ובריש סדר אמור בשלמות. **אשכבה לחושים כו' אחר לדרד**, כאן חסר עיי' ר"פ אמור.

אמרי יושר

הינתנות שהי' בימי דוד עד **שילא** סממו טעם חסא. וזה בעליל לארץ העלילים והקבנים גם דייקן מחרות שבעליהן לא סממו טעם חסא וי' צדיק התורה ומסקנים וזותה שבעתים ב' פעמים שבעתים מ"ס פנים שחלם דברי אלהים חיים י' בן נתון במ"ס. כמ"ס מחרה ובמ"ס מטמא הדינו יתן מחרה מטמא כגריס מ"י שון חמישים לא אחד נכו' ד"ס אהא שחלם אמרתי של עולם הבדיל ישראל מאומות העולם מי גורו יחידו ולא אחד נכו' ד"ס אהא שחלם אמרתי של עולם הבדיל ישראל מאומות לו. **תנא בהרת כגריס טמא** כה"ג שוה יתיר וזות שהמטמא תהי' בעצמות כגריס מחרה לא לבד מחרה מטמא כגריס טפיס אברהם מחרה והביא זה המטמאה והלא כתוב מלא הוא אלא לימת שאין מחרה אלא בפרח מתוך טומאה זה וזות יותר כי התבונן הוא סחמי ונפעה שאמר פרוח מחרה מחרה ייה מחרה. (תגלן [תניקן] **האשה שמת ולדה** במעיה. פי' וזות שהיא מטהרה המאחלת והחיה מאחלת גם יתיר אחר מחרה אחרת שחטת בבית בעדה במעיה מחרה יצא משם מטמא וזה וזות יותר מבלי שני נראה שהמטמא הצריעת שהוא רשעם ושעני' נגיש אבל הולד כאשר הוא במעיה הוא חוץ לאירי העולם. **תנינן העוסקים בפרה מטמאים**, קל"ג דהוא פסוק מלא חרש מתחלה ועד סוף איצט שהיא סבת מחרה אבל את היא חוקה אשר צוה ה' דם ושחוק. **ב ב' זו תיבות**, ב' אשר איננה טהורה ב' אשר לא טהורה היא והלל' מטמא הוה פלא שכל מקומות דקדק בזה אף ע"כ שהאריך דרשן התורה לכאנר כי לא הקפיד בכל התורה לדקדק בזה אלא רביה דרך קצרה וכי' פלא נמקה בה היה לו לא בהנהיג פעם ושתים ותלמידה ה' הנהיג בכ' פעמים גילה לו מחרה או בכ' אופנים אחרים גם בפתיחה בסבין מחרה.

יד משה

מִיט ב **אלא** מחרה שהיו המים קשים וכו'. פי' והואל והיו המים קשים להביא מטמאת מפרסמא מלאת שכבישק מים לכל הנביאים וירעשו בדבר וכולם ידעו ולא מפרסמא למלכא וק"ל.

ליקוטים

מִיט ב **התענוקות כו'**, כמאי זה להראות מחרה רעה מלחוד ולקבל תוכחה מטהרה שנשמרת לדבר דבר סמא או לשון שאנו נקי כ"כ. **בס"ס פנים**, כ' שהי' ע"ה"ם רוח בעולם אכאבם מפתח שלא נעטמו מפתח און מרת הלחיד לדבר רע על רקעה הוה כולם מורגל דואג ואחיתופל. **א"ל נחשם**, כלומר כמעט מחרה יצא היה מדרב היה אמר לו סכנו נאשח (החזקיס).

פירוש מהר"ז

מדרש רבה סדר חקת פי"ט [נט, ב]

עץ יוסף

יוצאין למלחמה ונופלים, ירושלמי פרק א' דפאה ד"ר פרי' ה' סימן י"ד וכל הענין עד למחות בנזר ולא מיחה הוא ג"כ בירושלמי **השפן**, **דואג ואחיתופל**, דואג בימי שאול ואחיתופל בסוף ימי דוד ואמרו חז"ל שלא ראו זה את זה. **אלו הויסים**, בני אדם שניהם חנית וחצים אלו בעלי קעילה היסגרינוי בעלי קעילה וכן הוא בויק"ר יוש פרי' כ"ז ובתנחומא כאן. **נושבת ואינה מביטה**, וכן הוא גם בתנחומא כאן בירושלמי פאה ובויק"ר

הקהמה השחורה ומן הקהמה אֲשֶׁר אֵינָנָה טְהוֹרָה, (שם ב) **וּמִן הַקְּהֵמָה לַפְתּוֹת בְּסִימָנֵי כו'. וְלֹא מִיַּעֲנֵי כְבוֹדָת טוֹמְאָה דְּמֹדְהָ קָרָא אֵלָא אִפִּי בְּסִימְנֵיהּ שְׁעִי' לְחוּסִים מִדְּרֹדָה שֶׁלֹא לַפְתּוֹת בָּהֶן, וּמִכָּאֵן יִלְפִינן דְּהִיכָא דְּבַעֲיָן לִמְרֵב ב' מִלֵּי וְאִיכָא גִנְאֵי בְּדֹד מִיַּתִּיּוֹ וּפְתוּחִין בְּאִדְרֵי מִשּׁוֹם פִּתַּח דְּבִרְךְ יֵאִיר וְעַי' בְּפִסְקֵיחָא רַבְתִּי. תִּיעוּבוֹת שְׁהוּ בִימֵי דְרֹד כו'. מִשּׁוֹם דְּהָא דְּתוֹרָה נִדְרַשְׁת מ"ס פְּנִים מִחוּר וּמ"ס פְּנִים מִבָּא דִּרְשׁ מִרְכַּתִּי' מִזְּמִק שְׁבַעְתִּים. וְהָבָא עֲקָקִין שְׁבַעְתִּים עַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּדְרַשְׁת בְּמִס' פְּנִים כְּבִיל וְאֵעִיף כֵּן כְּמִסְכִּיב רִשְׁעִים יִתְהַלְכִּין חַיִּינוּ הוֹלִי' רַכִּיל. כְּרוֹם נִתְרַמְסוּ הָאוֹיְבוֹים וְהָיָה זִלּוֹת לִישְׂרָאֵל (פ"ח). נִגְרַ אֹוִרִייתָהוּן כְּלִכְסִם. פִּי שְׁמוּרָה מִלְכָּם. דְּרֵא שְׂכִיִּת נִטְפָּא. הִי הוּא אֹמֵר תַּנְצֵרִם מִן הָדוּר. תַּנְצֵרִם כִּי הָדוּר. תַּנְצֵרִם כִּי הָדוּר אִיתָא תַּצְרֵנוּ. פִּי תַּנְצֵרִם מִן הָדוּר הָהוּא שֶׁלֹא לִכְרוּ כְּעוֹנֵם. **יוצאין למלחמה ונופלים**, בימי שאול מיירי כראמר בדבר פ"ה. **ונופלין מ' שהיו בהם דלטורין**, פי' בעלי לשון הרע. **לכאבים**, שם משמות האררה. **שהיו לחושים אחר לשון הרע**, בני אדם שניהם חנית ואחצי' אלא אנשי קעילה שגא (ש"א כ"ג) היסגרינוי בעלי קעילה בידו וגו'. **ולשונם חרב** כדחש כצ"ל. וכן הוא בתנחומא ואע"פ שססירתם לדוד כיד שאלו נראה שמתוך האונם היה ששאל קבץ העם למלחמה לדדת קעילה לצור את דוד. מ"ס קרי לרין שניהם חנית חצים. דמן הדין אף שהם בסבנה ראו למוסר מכיון שאינו**

הקהמה השחורה ומן הקהמה אֲשֶׁר אֵינָנָה טְהוֹרָה, (שם ב) **וּמִן הַקְּהֵמָה לַפְתּוֹת בְּסִימָנֵי כו'. וְלֹא מִיַּעֲנֵי כְבוֹדָת טוֹמְאָה דְּמֹדְהָ קָרָא אֵלָא אִפִּי בְּסִימְנֵיהּ שְׁעִי' לְחוּסִים מִדְּרֹדָה שֶׁלֹא לַפְתּוֹת בָּהֶן, וּמִכָּאֵן יִלְפִינן דְּהִיכָא דְּבַעֲיָן לִמְרֵב ב' מִלֵּי וְאִיכָא גִנְאֵי בְּדֹד מִיַּתִּיּוֹ וּפְתוּחִין בְּאִדְרֵי מִשּׁוֹם פִּתַּח דְּבִרְךְ יֵאִיר וְעַי' בְּפִסְקֵיחָא רַבְתִּי. תִּיעוּבוֹת שְׁהוּ בִימֵי דְרֹד כו'. מִשּׁוֹם דְּהָא דְּתוֹרָה נִדְרַשְׁת מ"ס פְּנִים מִחוּר וּמ"ס פְּנִים מִבָּא דִּרְשׁ מִרְכַּתִּי' מִזְּמִק שְׁבַעְתִּים. וְהָבָא עֲקָקִין שְׁבַעְתִּים עַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּדְרַשְׁת בְּמִס' פְּנִים כְּבִיל וְאֵעִיף כֵּן כְּמִסְכִּיב רִשְׁעִים יִתְהַלְכִּין חַיִּינוּ הוֹלִי' רַכִּיל. כְּרוֹם נִתְרַמְסוּ הָאוֹיְבוֹים וְהָיָה זִלּוֹת לִישְׂרָאֵל (פ"ח). נִגְרַ אֹוִרִייתָהוּן כְּלִכְסִם. פִּי שְׁמוּרָה מִלְכָּם. דְּרֵא שְׂכִיִּת נִטְפָּא. הִי הוּא אֹמֵר תַּנְצֵרִם מִן הָדוּר. תַּנְצֵרִם כִּי הָדוּר. תַּנְצֵרִם כִּי הָדוּר אִיתָא תַּצְרֵנוּ. פִּי תַּנְצֵרִם מִן הָדוּר הָהוּא שֶׁלֹא לִכְרוּ כְּעוֹנֵם. **יוצאין למלחמה ונופלים**, בימי שאול מיירי כראמר בדבר פ"ה. **ונופלין מ' שהיו בהם דלטורין**, פי' בעלי לשון הרע. **לכאבים**, שם משמות האררה. **שהיו לחושים אחר לשון הרע**, בני אדם שניהם חנית ואחצי' אלא אנשי קעילה שגא (ש"א כ"ג) היסגרינוי בעלי קעילה בידו וגו'. **ולשונם חרב** כדחש כצ"ל. וכן הוא בתנחומא ואע"פ שססירתם לדוד כיד שאלו נראה שמתוך האונם היה ששאל קבץ העם למלחמה לדדת קעילה לצור את דוד. מ"ס קרי לרין שניהם חנית חצים. דמן הדין אף שהם בסבנה ראו למוסר מכיון שאינו חייב מיתה. **ס"ק שכנינת מביניהם**, שלשון הרע מסלק השכינה כדא' בדבר' פ"ה (פ"ט). **ס"ק שכנינת**, ומיש' על כל הארץ כבודך. ח"ק אף בסלקך שכנינתך לרקיע. כבודך נודע על הארץ. **למלחמה ונוצחין**, שהרי אהא היה מלך בכיפה כדא' בפ"ק דשנילה. **למה מים**, דלעולם אומרים חקל תחלה ואח"כ חקשה. או כן ר' עקיבן היה מפרסם באכילה דא' שהשקם מים דלא היו בולחם. **אלא מלמד שהיו המים קשים כו'**, משום שכמי' אהאב נעצרו הגשמים. וקאמר לו הכא לומר ר'יון דמיס קשים יוצר סמחמא מפרסמא מילתא שכבישקם לכל כן בנביאים וירעשו בדבר ולפלינן דכעי' רע"י ואל מפרסמי למלכא. **אמרו לו לחש**, חק מילתא לעזריה אף כדנרטיסין בפ"ק דהתענית. **אני מפרצי נגרו של עולם**, שאלמלא שהחטיא את אדם לא היו מתים. **ולשונך שותת**, פי' טורר חוץ לפ"ך.**

מתנות כהונה

ושלֹא סממו טעם חסא היו נגטיקן. ה"ג אתה ה' שחמרם נטר אוריתיהון בלבהון **תנצרים מן הדור כו'**, פירשונו מן הדור כזה שהוא סיכ כליו וכן הוא נבדלי רש פרחם אמור ונשומר טוז ממוזר ו'. ה"ג בירושלמי פ"ק דפלא ונירשולמי דפלא. **נושבת כו'**, עיי' ר"פ מלכו.

^[1] הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

^[2] הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

^[3] מדרש רבה <מהדורות וגשל> - ה במדבר, רות מדרש רבה. תשס"א. עמוד מס: 454 הדופס עיי' אוצר החכמה

אומנין בשכרן שאני מבקש לבנות ביהמ"ק. כלל שאני"ם שאין ראוי למלך שיקח משכר ממלך אחר. ובפרט בהיותו חנונו מ"מ א"ל בשכרן שישוה לבניהם ונשמתו ממרומים נשמת שדי לממ"ה אין ראוי שיעבוד בשכרים בתנם. אלא לכבר את ה' מהוננו ואנו (כלי יקר).

אצטרולוגין פ' חזוים ככוכבים וכן בלשון וני (ערוך). ששתידין צלות. בתחומא אי' המטם כדי שיבא עליו בתרעומות ואבאר לו תן ל--דמיס מאומנים שורגת. ויחכם **מכל האדם מאדם הראשון**. היינו בחכמת המכניות שאף שאדאר"ר שם שכות לכל ה"ב"ח כפי כנסת. כמ"ש הכתוב וכל אשר יקרא לו האדם נפש היה הוא שמו. ר"ל הוא שמו המיוחד והמתייחס אליו כפי מקונו. מ"מ שלמה היה חכם ממנו בשלימות הסכניות (כלי יקר). (נמלך **במלאכים אמר ד"ם** נעשה דאדם. ר"ל שיהי אדם נעשה דאדם לא שהוצרך לסיוע מזולתו. אלא שנמלך עמהם). **חכמתו מרובה משלכם**. ע"י ב"ר פ' א' וחתבירן לפניהם. ע"י ב"ר ה' פ' בתבאר כל הענין. (אמר לו ה' פ' בקריאתו לשון אדנות (מ"ב)). (אני **מה שמי א"ל** ה' השם הניח. שאתה אדון על כל הבריות. פי' אדון עליהם וטנדינ אותם בהשגחה פרטית. והיו הוראת שם הויה ב"ה. מזהה כל היות וסיבות העוברים על בני האדם. וכו' פרשי' (כ"ה) דף ל"ב א' אני ה' אלקיכם הוא לשון אני אדון לכם (ופי' מת"כ המורה שאבדש היה ראשון שקרא לקב"ה אדון. וגם בקרא תביא אני ה' שם הויה"ה). (שאתה **אדון על כל הבריות** היינו דכתיב אני ה'. ואע"ג דבקרא תביא שם הויה ומ"ש שאתה אדון לא שייך אלא בשם אדני. י"ל דשם הויה"ה נקרא בכינוי אדני. ומה ששקרא אדון אינו כפי המהות אלא כפי היותם אשר לו עם העולם וכמ"ש הרב בח"א פ"ז. לפי שאי אפשר לאדם שקרא לשם שלי"ת כפי המהות שהוא

עולם מכל בריה. אבל מה שאפשר לידע ממנו יתברך הוא מפעולותיו ויחסו אל העולם. ועל זה לבד אפשר לו לומר לקראו לו שם (פי"ח). (הוא **שמי שהתנתי ביני לבין עצמי**. מצד עצמי, היה היה ויהיה. הוא שמי שהתנתי ביני לבין ברייות. מצד ברייות. ובקד"ר ובפסיקתא נרטי ביני לבין עצמי הוא שמי שהתנתי ביני לבין בריותי ובין מה"ש ע"כ. והכוונה כפי שכתבתי לעיל. **מאיתן האזרחי** זה אברהם. ר"ל היינו בחכמת התכונה כדורשו חז"ל ויוצא אותו החוצה שאל הקב"ה צא מאצטנעוית שלך שלא יסמוך במה שיגורו הוכוכבים בעקרותי כי הוא יתברך ישדר המערכת בערו. ומ"מ שלמה היה גדול ממנו בחכמת התכונה (כלי יקר). **שנאמר משכיל לאיתן האזרחי**. ופירושו רבותינו באברהם אבינו ע"ש מי העיר ממורה (רש"י בתהלים שם) ועיין בילקוט מזמור זה על פסוק אז דברת וגו' שמפשר י"ב על אברהם אבינו. הימן זה משה. היינו בחכמת האלהות בענייני השכלים ובפעולותיהם. ועיין

א"ת בני מזה שאין טעקין אלף על גב יד. וכן מוסין בזה אלף נמקין. ואין טעקין ענה אלף נמדי. והביאו ט"ן נכניל מנחם בני קיס. **אצטרולוגין** נקטין. פי' מהו טכניס. (ה"ג האדם אדם

כשם המ"ע. מה היתה חכמתו. כ"ר פרי י"ז סימן ד' ועי' משי"ש ועי' ילקוט שם. כיון **שברא אדם**. על שגופו מאדמה שהופת לבנהמה ונשמתו ממרומים נשמת שדי ע"כ יש לו השגה בעליונים ובחתחונים בעצמותם ונפשותיו ונפוחותיהם ומקריהם ומדות כל חי שו"מ סודות א' מדת ממעל ידע לקרוא שמות של כולם על פי מהותם א"ל המלאכים שהם רק שכלים נבדלים ואין להם השגה במהותם התחתונים שות באפשרות השגתם לידע שמות הברואים ודורש את הכתוב ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל ודרדע כי לא נוכל להפרש את המטקס של האדם הוא הכלל ואח"כ בא הפרט אלו אכריעה בני אדם כי אין נקרא ד' אלו כל האדם ע"כ דורש האדם על אד"ר' שנקרא בתורה הרבה פעמים האדם ואיתן האזרחי זה אברהם כדאיתא בכ"ב דף ט"ו ע"י ומה שכתבתי ויק"ר ויש פרי' ט' ע"פ מדה ט"ו.

מסורת הרש"ש

י' מדרש מעלי פ' א'. י' כ"ד פ' ח' מדרש מעלי מזמור מ'. סו מתחלת שמעי סימן מ'. דף וק"ר פקס ט'. וזהו מילות דף קל"ה פ"א.

חידושי הרש"ש

וראו בני אדם ששתד"ר למות כו. ושלחן לו בכדי שיבא שיהיה עליו חקלא שיהיה גרם להם שימותו וישלם לו דמיהן עיין תנחומא. היינו דכתיב אני ה' הוא שמי. פסוק הוא בישעה מ"ב ח'. **מאיתן האזרחי** הוא אברהם כו. עיין כ"ב ט"ו א'.

חידושי הרד"ך

הוא חפשי שקרא לי אדא"ר. פסיקתא דרובי בחי' הלילה.

אמרי יושר

מדבר חכם או נדורה כי היה הפך עיר פורגה. **ואתה מה ששאל א"ל אדם**. וזה וכל אשר יקרא לו ויעצמו לו להקב"ה הוא שמו אני והוא שמוהו של הקב"ה. **משכיל לאיתן האזרחי** זה אברהם. שנאמר בו פי העיר ממורה ועי' עשרה זקנים נאמר סוף חללים.

ידי משה

ג' הוא שמי וכ"ר. לפי שקשה מאי רבותיה שקרא לו אדון שאפילו תניוק קורא לשו שלו אדון אלא הוא שמי שהיה לו ביני לבין עצמי קודם שנברא הכל אע"פ שלא היה באותו פעם אדון של כל הבריות והו' שהתפאר הקב"ה את אדם הראשון לפני המלאכים שכיין דעת הקב"ה כמו בעצאל בצל אל היית והמלאכים לא היו יודעים את שמו קודם שכבר אכל תול קו"ל.

ליקוטים

ג' חכמתו מרובה. איתרי' בספר בראשית ענינו. זה אברהם כו' משה. הרב בגדול שדי' בספר דוע אברהם על מדרש משלי פ"א עיי"ש ואין לשנות הנה (אחד הנחלים).

חידושי הרש"ש

הביאו שבנים פותקין בו והיו משליכין אותן לפניו כע"ל. **ולא מצניו שנתבא שלמה אלא קרוב לשמנה מאות פסוקים**. בחיות סוף פסוק א' הגירסא חזרונה על כל סי' משלי כו' אלא התקני' פסוקים והוא מכון ממש לספרים ירדן וכפי שנמסר בסוף משלי. כמה דאית אמת גביראל המלאך כלילה אחת נזם וחב וחלי' כהם כו'. עיין בחזית שם הוספת דברים ובמשי"כ שם בס"ד. שיריו אין כתיב כאן כו'. בחזית שם פ"א פסוק זה מתחיל בע' עדות ומסיים באשמה לרמה על שבעים לשון שלמד תפאוס זה מרוח אלהים אשר בו וכמ"ש פירא' פוק ל"ט. דרדע זה דור המדבר. וכמ"ש בקה"ר שם דרדע זה דור המדבר שכולו דעו וכן הוא בפסיקתא שם על שכולם זכו לנבואה בהר סיני לשמוע הדברים של הקב"ה. **שלישת אלפים משל**. וס"ד ויהי שירו חמשה ואלף. שנים ושלישה טעמים. נזם וחב וחלי' כהם ר' חזיתו אלו נושאים כל אחד משמעות מיוחד ובאופן זה יתכן שימצא שחבון של שלשת אלפים משל גם מרומז בחיבת אלפים מלשון לימוד וטעם שבכל פסוק יש שלש לימודים ושעמים מלשון ואללפך חכמה ועי' עירובין כ"א ב'. שיריו אין כתיב כאן. שהיה משמע שהיו שיריו הרבה חמשה ואלף אלא שירו שיר שלו היינו של משל הנ"ל. ויורב **על העצים**. מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר ומשמע שד"רב עממה ושואלו המדרש וכי אפשר לדחות משלים ב' אלף ואלף חמשה עשרים על כל משל. ויבנו דרשו שירו על כל משל. ואם אמנם ודאי ידוע רש"ש ששיר השירים וקדוש ב"ש חור על כולם וראה בו דור החכמה והי' רק קרוב לשמונה מאות. והכחול האמונים מאד בכל התורה ובמסכים על הקבלה מכתובים ולבם פתח בסור ה' ליראי' (נשד' ה"ה) ב' ג' טעמים. ביאורי' בחזית עיי"ש. **לדבר על העצים**.

אמרו המצריים. בא לפרש מה היתה חכמתו של יוסף שמהלל לשלמה מה שהיה חכם יותר ממנו וכמ"ש פרעה למצרים הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו וגו' אין נכון וחסם כמון כתנו אותו רוח כמה הגיע חכמתו וכמ"ש בספר הישר שהיה חזק במצרים שלא ימלוך עליהם איש ולא יהיה משנה למלך מי שאינו יודע שבבעים לשון ומפורש בספר הישר שלמדו גביראל המלאך כלילה אחת אחר שפחד החלום לפרעה והו' מ"ש עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע וכמ"ש בילקוט תהלים פ"א פסוק זה מתחיל בע' עדות ומסיים באשמה לרמה על שבעים לשון שלמד תפאוס זה מרוח אלהים אשר בו וכמ"ש פירא' פוק ל"ט. דרדע זה דור המדבר. וכמ"ש בקה"ר שם דרדע זה דור המדבר שכולו דעו וכן הוא בפסיקתא שם על שכולם זכו לנבואה בהר סיני לשמוע הדברים של הקב"ה. **שלישת אלפים משל**. וס"ד ויהי שירו חמשה ואלף. שנים ושלישה טעמים. נזם וחב וחלי' כהם ר' חזיתו אלו נושאים כל אחד משמעות מיוחד ובאופן זה יתכן שימצא שחבון של שלשת אלפים משל גם מרומז בחיבת אלפים מלשון לימוד וטעם שבכל פסוק יש שלש לימודים ושעמים מלשון ואללפך חכמה ועי' עירובין כ"א ב'. שיריו אין כתיב כאן. שהיה משמע שהיו שיריו הרבה חמשה ואלף אלא שירו שיר שלו היינו של משל הנ"ל. ויורב **על העצים**. מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר ומשמע שד"רב עממה ושואלו המדרש וכי אפשר לדבר וכי יעור הוקשה למדרש למה לא פרט אלא שני מינים אלו ארז ואזוב ואם נדון אותו בכלל ופרט יקשה שסותר ענין המפרש שבא להגדיל חכמת שלמה ומיעוט שלא ידבר רק עם ב' מינים אלו על כן דורש דכאן הבחנה לא על לדרוש כלל ופרט ולפי פשוטו שד"רב ודרש טכני' כל העצים מן שכתבו בו אלא התקפ"ו פסוקים. וכ"ה נסמר לנו הסכום של פסוקי משלי. יש בו שנים ושלישה טעמים. ולזה כינוי שלשת ולא שלשה אלפים. לומר שהיו הדברים משולשים בכל פסוק ב' טעמים. שיריו אין כתיב כאן. כתב הא"א שצ"ל ויהי שיריו של שלמה אכ"כ אלא ויהי שירו של משל חמשה ואלף. ועיין בהקדמות ששיניתי ביד יוסף שיש הרבה שנים בהנחשואות. וכי **אפשר לו לאדם לדבר על העצים**. ולא נחא ליה לפרש שיריו מבע העצים. שזה

בכלי יקר בארוכה. עוד יש לפרש על דרך המאמר דלקמן סי' ד' דברברים שלא נגלו למשה. **עבדי משה בכל ביתו נאמן הוא**. ונאמן הוא לשון הימן (פת"ר). **ובכ"כ זה יוסף**. היינו בחכמות המירונו. שאף שיוסף היה שלם בזה. מכל מקום שלמה היה גדול ממנו (כלי יקר). (אמר) **המצריים** כו'. שהיה יוסף חכם). **שבעים פיתקין**. שהיה לחק במצרים שלא ימלוך אדם עליהם אלא אם כן יכול לדבר בשכנים לשון. **שלא היה להם כח לשמוע**. כדא"י בפ' אלו נאמרים. שאל יוסף לפרעה קא אנאמן אנאמריה ולא היה קא גמיר. עדות ביהוסף שמו. וכתב המת"כ ובתחומא מט"ים בו שלכן פסוק זה מתחיל בע' ומסיים לרמה על ע' לשון שמו שלמה גביראל. ולשון הקדש עצמו אינו בכלל ע' לשון כנגד ישראל גי' אחד בארץ ובתחומא שלפנינו ליתא זה. (דרדע. נטריקון דור דעה. זה דור המדבר. ויבאר ע"פ מאי א"ר בסדר כי תשא ברבה ובתחומא פסוק ויתן אל משה ככלותו לדבר וגו' וכי כל התורה למד משה והלא כתיב אירובם מארץ מדה וגו' אלא כללים למדו הקב"ה למשה ע"פ. ור"ל שהקב"ה למדו כללים משה. וי"ג מרות שהתורה נדרשת בהן וע"פ ל"ב מרות דר"א תכליות ובאגרות. ולכן שלמה הוציא פסחים ונלה תעלומות ויותר מדור המדבר אף שהם למדו את התורה מפי משה (כלי יקר). (ורדדע זה דור המדבר. דור דעה. שזכו כולם לנבואה בהר סיני. וגם אל ניתנה תורה אליו ואכלי' הבין כדא"י במכילתא. ושלמה העניק חכמת התורה ויותר). **שמחל ד"ם** כו'. החכונה שמו שדור המדבר היה דור דעה ועי"ז עשו את העול ואח"כ עשו תשובה ומחל וזה הקב"ה כבה שלמה היה גדול הדעת והטא בנחותו לבבו ואח"ז עשה תשובה ומחל לו הקב"ה. **אלא**

עבדי משה וגו'. (מ"א שם) **ונכלכל**. **זה יוסף, שנאמר** (בראשית מז יב) **ונכלכל יוסף וגו'**. **אמר** **המצרים** **כלום מלך עלינו עבד זה אלא בקחכתו**. **מה עשו לו**. **הביאו שבעים פתקין וכתבו עליהם שבעים לשון**, **והיו משליכין אותן לפניו**, **וקורא עוד א' אחד וא' אחד בלשנו**. **ולא על כל שפה שהיה מדבר בלשון הקדש שלא היה בהן כח לשמע**, **שנאמר** (תהלים פא ו) **עדות ביהוסף שמו שפת לא ידעתי אשמע**. (מ"א ה יא) **וירדע**. **זה דור המדבר שהיה בהן דעה**. (שם) **בני מחול**. **שמחל להם הקדוש ברוך הוא במעשה העגל**. (מ"א ה יב) **וירדב שלשת אלפים משל**. **אמר ר' שמואל בר נחמני חזרנו על כל המקראות ולא מציינו שנחנבא שלמה אלא קרוב לשמנה מאות פסוקים**. **אלא מלמד שקל פסוק ופסוק שנאמר יש בו שנים ושלישה טעמים**, **קמה דאית אמר** (משלי יב יח) **נזם ונהב ויחלי כתם**. **ורבנן אמרי שלשת אלפים משל על כל פסוק ופסוק**, **אלף וחמשה טעמים על כל משל ומשל**, **שיריו אין כתיב כאן אלא ומשל**, **שיריו אין כתיב כאן אלא ויורב על העצים**. **וכי אפשר לאדם לדבר על העצים**. (מ"א ה יב)

קרוב לשמנה מאות פסוקים. וכ"ה בקד"ר ובפסיקתא. אבל כשהש"י אין חזרנו על כל פסר משלי. ולזה כינוי שלשת ולא שלשה אלפים. לומר שהיו הדברים משולשים בכל פסוק ב' טעמים. שיריו אין כתיב כאן. כתב הא"א שצ"ל ויהי שיריו של שלמה אכ"כ אלא ויהי שירו של משל חמשה ואלף. ועיין בהקדמות ששיניתי ביד יוסף שיש הרבה שנים בהנחשואות. וכי **אפשר לו לאדם לדבר על העצים**. ולא נחא ליה לפרש שיריו מבע העצים. שזה

מתנות כהונה

נע"יין לרמז על שבעים לשון שלמה גביראל ולשון קודם ע"מזו לויט כולל שבעים לשון כנגד ישראל גי' אחד נאמן למעלה מ'ז' מומות. דעה. דרדע נטריקון דור דעה. (ה"ג שמחול להם הקב"ה במעשה העגל). **נזם וחב וגו'**. עיין מנחם מתיח סוף פסוק ראשון ונקבלה נמקוט כל ו נמיו ומחל' לך. שיריו. סופיה דקרא ויהי שירו ממהם ואלף ויהי למד שיריו לשון נכנס.

^[1] הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

מדרש רבה (מהדורות וגשל) - ה במדבר, רות מדרש רבה. תשס"א. עמוד מס': 459 הדפסה ע"י אוצר החכמה

^[2] הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

מדרש רבה (מהדורות וגשל) - ה במדבר, רות מדרש רבה. תשס"א. עמוד מס': 458 הדפסה ע"י אוצר החכמה

<p>מתנות כהונה</p> <p>ה"ג רמיון ל'חפצותא. ופירשו שקשטים וקולטנים ודומתו כפרק ר"ח דמילה ה"א מאן דמשי אפי' ולא מנגנ נקטא ליה חפצותא. ופירש הערוך קיום הצומע שטור הפנים ותחלקן ודומתו זה פירש גם ש"ש. ונהורבל בהן גרסין. ה"ג עיקשו מלמס ונקטלם אין טעונן חשיטה אלא מהדין קרא הדאן ובקר ישחט להם וגרי. הורה בו. וכל זה נקטלם כפסוק כל זו נספח ונכ"ר מ' ו' ושם פירשנו שכלם דבר ישראל הנא על הנגידים וכו'.</p>	<p>מתנות כהונה</p> <p>ה"ג לא הורית טוב א"ל מנן את מרדע לי א"ל אי אחי כו'. ואמר בעינא למהוי גרסין. ה"ג או לא והלא אין כו' עד אלא על בנה של בת ישראל א"ל ומנא כו'. ה"ג מן הקבלה את מלקטין. ד צורות הדאם. והא' ותחממא חזס מדבר כהנאקיה כמו ראש הכמוז מי סהכסם. מבררת הדין. ועו פניו פירש מזה הטעם. [אם נטמא זה גרסין].</p>
---	--

ט [ה] ואת כל העדה הקהיל' אל פתח אהל מועד. ומסכים בויקד' פי' כל ישראל ששים רבוא ואת אומר אל פתח אהל מועד. אלא זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרכבה. **ראה** את עצמו עומד ע"פ פני המלע. וזה היה דרך גס. שהסלע לפי קבלת חז"ל היה אלא כמלא פ' כברה קמנה כדא' כבד' פ'ה ואי' א"א להקהל כל ישראל לפני אל בגס. גשו הגה. ומשמע לזה דקאמר שישנו בין בדי הארון שהיה לפניו. חק הסלע. פי' סבע הסלע' ובילקום פי' אי' אין דור שאין בו ליציג' והיו אומרים אין אתם וידעין שכן עמדם וקעה של יתרו היה. ודומים פתח כמים והוא מבקש למשכנו להיכן שיש בו מים ולומר לנו הרי הוצאתי לכם מים ולטעות אותנו. אילו כן יוציא לנו מן האבן הזו או מזו ע"ש. שהיה מתירא מן השכונות בא' שנשבע הקב"ה אם יראה איש וגו'. ויראה אי"ש באנשים ס"ת משה (בעל המורים). צווח עליהם שמשנו את המורים. המן הסלע הזה שלא נצטוונו עליו נוציא לכם מים (רש"י). שיטין. פי' פרושים. המורים סרבנין. חז"ן סמרים. מורי הצים. וירית הצים רטו אל לשון הרע ע"ד חזן שחזם לשונם וגם מרטו על מחלתם כמ"ש וימרוהו וישטמוהו בעלי הצים. וימצאוהו (בד"ה א')

ט קח את המטה. תנחומא כאן סי' ט' וראוי היה לרשום כאן פרשה מיוחדת בפני עצמה מאחר שהוא ענין מיוחד כולל כמה דרשות אך מאחר שכל הענין לקוח מתנחומא ושם אינו נוהג בפרשיות גם כן לא נראה שפרשה. ויובלד מענין הקדום ברושם סימן כפי דרכנו. חס על מנפם. אי"פ שנתבו ורחמינו על כל מעשיו ונותן להם לכל בשן בחסדו המהיר אך כאן שנתן לישראל מים ע"פ גס מהצור בישינו הטבע שאין זה שייך בשביל בהמות רק על עץ עצמם אף בישינו הטבע ודוקי'. וקהילו משה. ע"פ פי' ח' סי' ו' שהחזיק מועט את המרכבה. **אל פני הסלע וכן הוא** אומר. כאן ההולץ סדר המאמר והי"ג בתנחומא אל פני הסלע מלמד שכל אחד אחד ראש עצמו עומד על פני הסלע וכן הוא אומר ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד וכן לא נכשברו וכו'. ופי' על שכונת את הקהל אל פני הסלע והקהל ח"י מתנה של ת"ר אל גברים ופני הסלע רק החזיק רק איזה אמות ולא ראו את הסלע רק איזה יחידים אלא שהיו גם נפלא שראו כולם את עצמם לפני הסלע וכן אצל פתח אהל מ' שראו כלם את עצמם פתח אהל מ'. גשו הגה. היינו לפני הארון ומסכים בתנחומא וכתוב וכל ישראל עומדים מזה ומה לארון שמענו שכולם מוכנים לארון ממש. ודואין כל ג' נסים שבסלע. על שעשה הכל בפני כל העם ע"כ הרהרו אחרי' כמ"ש בסמוך בשם המכילתא. ויצא לנו מזו. מסלע שאנו מראים לו את מסלע שרוצה. עומד בספק. וכאן חסר שני תיבות אמר משה אם אשמע וכו' או לכושן התנחומא עומד בספק אם אשמע להם נמצא מבטל דברי המקום. והקדוש ברוך הוא לומר חכמים. וכתוב שם ושורח מים על פני חצותו כי משה בתולדות היה מוכן להכשל במ"ש פ"א סי' ט"ו ולקמן פ"ו סי' י"ד ובמה שחשב עצמו שלא להכשל במים בזה ולכך ובכאן הראשון בסדר בשלל כתוב עכור לפני העם וקח אתך מוקני ישראל ודרשו מבכילתא עכור מהם שאתה מוציא להם מים אלא בפני חצו העם הצדיקים שלא ירהרו אחרי' אך כאן היתה כוונת משה לקדש שמו יח' בפני כל קהל ישראל וכו' ולכך שיהדורו אחרי' והקפיד ואמר שמעו נא המורים ונכשל יתור שחשב להכשל פנימם. **אם יראה איש באנשים**. וס"ד וכל מנצא לא יראה שפי' לבר אלו של חטא מרגלים אלא כל מי שינאץ אותו הוא כולל עונשו זה. הרי סלע. והוא מ"ש משה להמן הסלע הזה כי הם הראו לו סלע אחר ולשון רש"י בחומש המן הסלע הזה שלא נצטוונו עליו נוציא לכם מים פי' שהסלע שהראה להם השי"ע. ש"מר פ"ר כ"ו סי' ב'. מלמדן. מלשון ולא שמעתי לקול מורי וא"כ הוא שבח שמלמדים לאחרים ע"כ הוסיף המדרש

מתנות כהונה

לשון מורה על הכהנים נאותה שפע אלהים ג"כ כגלג' ואע"פ שפירשם שאלו לא כמיס נאנשים אלא נפיש דמיס נאנשים כמיס משה לשראל כמיס ואהיטומיה וידיה ק"ק פמתינ שכן אמר ליה כמיס מ"מ ונתתו מלטי כהנה מקומות. שיטין. מירוש טעיות וטעיות. המורים סרבנין. לשון ממנים. ה"ה המורים חצים. וירית

הדפסה בריוולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכונה

מסורת המדרש

כד ילקוט נחלתנו ד' פ' ויקד' פספ' י' כה ילקוט לויז רמז תפ"ש. ועין ילקוט יצמט רמז רפ"ה. כד מדרש חלקים סוף פתוח ט'. מרנס ויתנן פסוק י"ה.

חידושי הרש"ש

ו יקהילו כו את פני הסלע מלמד כו הסלע וכה"א ואת כו מועד וכו כשנבדלו כו כן צ"ל. וברפוסים שלפנינו נתהפכו השיטות ובתנחומא המה לנכון. והקדוש ברוך הוא לומר חכמים כעצמם כצ"ל. והוא באיוב ה' והמרים המשי לטעם. וימצאוהו המורים אנשים (זהו בשמואל א' ל"א) המורים בקשת. (הוא כד"ה א' י').

חידושי הרד"ף

ט שכל אחד ואחד ראה עצמו על פני הסלע. נשכ יתי כיד ספ"ה. לומר חכמים בטרמה כצ"ל. והוא מקרא ואיוב ה' ודרש ליה טעשה בחכמה היה נוהג לעבור על מרחות שלא יקדו עליהם. שכתובת זה שיעברו על מרחות יעברו ולי סן השמים ויבט לאי. ומתכן עומד ידעו ארץ נשכונת הגהה יבטס לא"י והקב"ה סבב שכלל בדבר הקדש כנגדם ונמר עליו באהבה ונשכ שלא יבטס לארץ. וסלע להקפיד כנגדם מורי חצים. בעלי מחלת. כמ"ש וימרוהו וישטמוהו בעלי חצים.

אמרי יושר

ישראל יל כדבר' ר' משה הירשן שהוא דבר כמזו שהביא רש"י א' ד' ע' כי ישראל כמות תורה חרות על החרות מסאלח המות א"ל התגל ע"ס מיתה וסודות' פוסחה א"כ הנוגע בכת שישכור ארץ חיינו ספכת על וסכפר וישמן או איל פיה אדומה על ר' מכליתו הייתי בסתן תורה חרות מסלכות נ"ל ובענין שנתעברתי להם והנוגע בספר העניג כהמות פי' העליהם. **כשם שאתה רוצה ליהוציא** כו הוצא מזו. ור"ק זה כיון שהשיב הוא המן הסלע הזה ועל כיון שהקדש נגדס לא על תגם זהו חכמים חצים בנפשותיהם מבחלתיהם.

יד משה

ידע לכוון סדר פרה אדומה בשעת שירופתה וק"ל זה טעמיה. ט שהיה מתירא מן השכונות וכו'. פי' שלא יגזור עליו מיתה מחמת אותו חטא וימות כמבדו וכו' ויטעו העולם שמת בשביל שחטא ג"כ בתוך אותו אנשים אבל באמת א"א בשום פנים לומר שהיה כוללם וכתובי בנייהו אם יראה וגו' ובמשה כתיב טו ענינך וראה וגו' שהראו את כל אי' כנ"ל ולא כפי' מ"ב דלפי פי' מ"מ האין יתכן לכוללו למפרע ודד"ק.

חידושי הרש"ש

ולמה נחפש אחרן שנאמר ויאמר ה' אל משה וא' אחרן ימן כו כצ"ל. י כן אמר לו הקדוש ברוך הוא כו בני ובניו לא הקדושת נכשיו כו כצ"ל. וכו"ה בתנחומא.

חידושי הרד"ף

כוב שהוא נוטף טפיין. ע' שמי' ד' מקלכו כו במשה תריביתו על פי מריבה כצ"ל. כלומר במריה אמר עליו כמ"ש בספר שם. י טעמיה בני לבניו לא הקדושת נכשיו כנגדו כו. כ"ה בתנחומא וכו'.

אמרי יושר

וכ' סלע וסלע היו מוציאין פסגתו. וזה רצא מים רבים. לפי' נחלים אחרון. שלמא משה הקדש תכסר ששטן נא המורים ויש סלע' נורסים בתהלה משה כבד היה עוש' לו שושקת חל' אמר שירה למה נתפס אחרן ודכי פי' משה ובה כדבר שטען נא המורים והמאם נ' כן שלא אמר שירה על המים כי לא אמר שירה בירטור זה היה מתקן חטא הירבו הראשונה והוא לא האמנתי ב' כ' כתובים מכחישים שכתוב ויך את הסלע וכתהלים הן הכה צור וכתוב יקבע צורים ההכרעה שהכחא היה על האחד שציהו והבקיעה הי' בהרבה צורים שהיו שם. ולמה נתפס אחרן. ע' כ"ר פ' צ"ט ס' ה' ומש"ש בתנחומא כאן סי' י'. ויאמר ה' אל משה. ואל אחרן. אשר נסיתו במסה. תריביתו על מי מריבה עשית עמו ריב כאילו חטא ושחקת וקבל בילקוט כאן איתא שנהגטפל לעוברי עבריה כעוברי עברה וזהו אחרן יכול לומר אני לא חטאתי אלא שחק וכבש כחו ולא למד על עצמו סנגוריא האומר לאבינו ולאמו לא ראיתי שלא אמר עשה בשביל אבא עשה בשביל אמי שלא תכנס שכולה בני' בניה (פי' שלא תכנס לארץ ישראל וכמ"ש בסדר עולם פרק ט' שיוכבד מכאן אחרן וכמ"ש בתנחומא סוף פירושן שאמר משה ויכבד אמי שהוקהתה שניה בחי' במשן בני' יקחו עני' שניה במיתתי ואת אחיו לא הכיר שלא היה לו עסק בשמענו נא המורים ואת בניו לא ידע כשעשרו פניו ושחקו כי שמור אמרתיו ויאמר ה' אל משה ואל אחרן נע' לא האמנתי בי עכ"ל. י והוא גדולה מזו. שמיש הצאן ובקר וגו' משמע קיצר אמונה ח"ו יותר מחטא מי מריבה. להקדישני לעיני בני ישראל. שכן היה לפני כל קהל עדת ישראל. איתא בפסיקתא וזוטרתי כאן מה קידוש היו צריכין לעשות האחד שאמר ודברתו והוא הכה ואחרן עומד ורואה לפי שאותיותיו של הקב"ה אינם דומים לו לזה בתחלה אמר להם והכית בצור היינו בסדר בשלל ובכשניה אמר להם ודברתם אל הסלע להוריע כח בבורותו של הקב"ה שאינם דומים לו לא אלהים לבקרים אלא עשיתם אחרון כראשון. ענין אחר שהיה לכם להוציא מן הסלע שאמרו הם כדי שיתקדש שמי בתורה ע"ש באריכות. יא זה שאמר הכותב יש הגל'. תנחומא כאן סי' י'.

יקיטומים

ט וירם משה את ידו ויך את הסלע. וזה שראת אינו מפרש בתחלת שהחזיק מנעם בכתאב בין ראשון לשני עכ"ז

מסכתות רצא מים רבים ומשמען הרבה כמ"א. וזה הסלע ע"ה אמר בדתוך וזה הכה צור ומשמען הכהה אמת וזה ספיין. אלא ודאי נתן משה כן בני הכאת. ודאי דבריהו ג"כ מהא מרובא אחר שכתוב ויך את הסלע פמתינ וספיקן ודאי חכ"כ דתיב דבהה ע"ה ע"ה אמר שלא הספיק אע"ה התחילו לתן עליו שהוציא ליתקי' (שדים) רצא מים רבים אע"ה וזה הבית ע"ה אמר שיהיה כ"כ הרבה עד שהיו שופס' מלים סתם. אמר שהוציא מקרה רק מהו הסלע שציהו אחריו ה' מים. ע"ה תיעלז מעשיו שכל סלע ודאי נחבטת בהם דבר' (נפטר מה').

כמיס רמז אל לשונם הרע מן שטות. מרגנ' כנגדן. כנגד משה ואהרן. (ס"ג) אף כך אמר משה רבינו'. מקלש'ו. להלחן על ששקן ולא אמר לא שטותו אמר וכי יאמא בילקוט כהדיל.

כוב שהוא נוטף טפיין. ענין ש"ר פ"ג סי' י"ט. ובשוחט'ס מכאור ע"ה. מרגנ' כנגדן. כנגד משה ואהרן. ולמה נחפש אחרן שנאמר ויאמר ה' אל משה ואחרן ימן וגו' כצ"ל. מקלש'ו. לאחרן על ששתת ולא אמר אנכי לא חטאתי. אשר נסיתו במסה. וכו' תריביתו

על פי מריבה. ואיתא בספרי תריביתו על פי מריבה סקפוסים נתקפת לו (תרנום עלילות דברים תספוי' מילין) אם משה אמר ששטן נא המורים אחרן ומרים מה עשו. ואנפס' קנסת מיתה עם עליהם. י מנים. לשון נסות ונאות. לגיונות. חיילות. בניו ובניג. כלומר היה בניו לבניו. אי אפסר. כלומר אי אפשר לסובלו.

מים רבים ויטטפו כל מי שהיה מרגנ' כנגדן. שְנָאָמַר (שם) ונהלים יטטפו. ואף על פי כן לא עשה משה אֵלָא מִסְלַע שְנָאָמַר לו הקדוש ברוך הוא. ומנפין שָאָף אותו סִלַע שְנָאָמַרו יִשְׂרָאֵל עליו וכל סִלַע וְצִירוֹ שָהִיב בְּאוֹתוֹ מְקוֹם הַיּוֹ מוציאִים מים, שְנָאָמַר (שם טו) יִקְבַּע צָרִים וגו'. וְלִמָּה נִתְפַּשׁ אֲהָרֹן שְנָאָמַר וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתָּם בִּי. מִשָּׁל לְבַעַל חֹבֵב שָבָא לְטַל גְּרָנוֹ שֶׁל לֹהֵז וְנָטַל שָׁלוֹ וְשָׁל שָׁכְנוֹ. אָמַר לוֹ הַלֹּזֶה אִם אֲנִי חֵיִב, שָׁכְנִי מִה חָטָא. אָף קִךְ אָמַר מֹשֶׁה רַבְּנוֹ אֲנִי הַקְּדַמְתִּי, אֲהָרֹן מִה חָטָא. אָף קִךְ הַקְּתוֹב מְקַלְסוֹ (דברים לג ה) וְלֹלִי אָמַר תִּמְדִּי וְאַנְרִיךְ לֹאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נָסִיתוֹ בְּמִסָּה.

י (כ. יב) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתָּם בִּי. וְכִי לֹא אָמַר דְּבַר קָשֶׁה מִזֶּה, שְנָאָמַר (מבדב' יא כב) הַצֵּאנן וּבִקְרִי יִשְׁחַט לָהֶם וּמַצָּא לָהֶם אִם אֵת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵף לָהֶם וּמַצָּא לָהֶם, אָף שָׁם אֵין אָמְנָה וְהִיא גְדוֹלָה מְזוֹ, מִפְּנֵי מִה לֹא גָזַר עָלֵינוּ שָׁם. לִמָּה הִדְבֵּר דוֹמָה, לְמַלְךְ שָהִיָּה לוֹ אוֹהֵב וְהִנֵּה מְגִים בִּינוֹ לְכִין הַמֶּלֶךְ בְּדָבָרִים קָשִׁים וְלֹא הַקְפִיד הַמֶּלֶךְ עָלָיו. לִימִים עָמַד הַגִּיס בְּמַעֲמַד לִגְיוֹנוֹת, גָּזַר עָלָיו מִיתָה. אָף קִךְ אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה הַרְאֵשׁוֹנָה שְׁעִשִׁית בִּינִי לְבִינֶיךָ, עֲכָשׁוֹ כְּנֶגֶד הַרְבִּים אִי אָפְסָר, שְנָאָמַר לַהֲקִדְשִׁנִּי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.

יא יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתָּם בִּי וגו'. זֶה שְנָאָמַר הַקְּתוֹב (קהלת ח יז) יֵשׁ הֶכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ, צְדִיקִים אֲשֶׁר מְגִיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים וְיֵשׁ לְרָשָׁעִים שְׁמִיגִיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְדִיקִים אֲמִתִּי שָׁמָּה זֶה הֶכָל. אֵת מִשְׁמָה קִשְׁקֶלֶל

במשן בני' יקחו עני' שניה במיתתי ואת אחיו לא הכיר שלא היה לו עסק בשמענו נא המורים ואת בניו לא ידע כשעשרו פניו ושחקו כי שמור אמרתיו ויאמר ה' אל משה ואל אחרן נע' לא האמנתי בי עכ"ל. י והוא גדולה מזו. שמיש הצאן ובקר וגו' משמע קיצר אמונה ח"ו יותר מחטא מי מריבה. להקדישני לעיני בני ישראל. שכן היה לפני כל קהל עדת ישראל. איתא בפסיקתא וזוטרתי כאן מה קידוש היו צריכין לעשות האחד שאמר ודברתו והוא הכה ואחרן עומד ורואה לפי שאותיותיו של הקב"ה אינם דומים לו לזה בתחלה אמר להם והכית בצור היינו בסדר בשלל ובכשניה אמר להם ודברתם אל הסלע להוריע כח בבורותו של הקב"ה שאינם דומים לו לא אלהים לבקרים אלא עשיתם אחרון כראשון. ענין אחר שהיה לכם להוציא מן הסלע שאמרו הם כדי שיתקדש שמי בתורה ע"ש באריכות. יא זה שאמר הכותב יש הגל'. תנחומא כאן סי' י'.

מתנות כהונה

י מנים. לשון התנאות דבר כנגדו. במספד' לגיונות. נסמי מילות. בניו לבניו. כלומר היה בניו לבניו. אי אפשר לסובלו.

הדפסה בריוולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכונה

מדרש רבה <מחדרות וגשל> - ה במדבר, רות מדרש רבה. ותשס"א. עמוד מס': 465 הדופס ע"יי אוצר החכמה

יא [ו] לא הניחו לטעון כלום. שקפן ופסק דינו מיד עד שלא סען הוא. כן א"י בהריא בב"ר פ"כ. ואני אמרתי לו אכזר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים. אלא על שהיה את מקלצני כצל (א"א). יב משל למה הדבר דומה לשתי נשים כו. בא להניח מה

שנכתב הוא סמיעה בתורה כמה זיכר. קלקלה. פי ניתנה. פני שביעית. שאמרו לאכל פני שביעית עד שיתבשל. לפיכך האשה שאכלה אותן קודם ביטולם לקחה. והריב"ש סי' פ"ז כתב ח"ל שהפני אסורים עד שיגיעו לענות המעשרות כדא"י בת"כ. ומ"ם אין בו מלקות סמוריות. ולוקה שאמרו ר"ל סבות מורות רבנן. אולי פירות שביעית מותרין הם עד שעת הביעור כל שיוכה בהן מן הקדש. ופ"י. שלא יאמרו א"י אני קלקלתי. שעל ידי שאני לוקה עני אותה שזיתתה חשבו ששם אני חסתי. כונתו. לכן תפרסמו חסתי. לדורות. מלך החרויות העומדים יאמרו כן. יג שאתה השבית הצאן. פי יאמרו שאתה הנתת הצאן ביד השבייה והלכת לדרכך ולא סרחת בהצלת הצאן. אף כך אמר הקב"ה למשה שבחך הוא זכר. והא דכפוקו משמע כשבביל החסא לא נכנס. י"ל שבאבת החסא לא היה לא שבוכונו יעמוד דור המדבר. אך כ"י שלא יתערם משה על זה תלה לו הקב"ה על חסא מי מריבה. שנאמר ויתא ראשי עם. ר"ל דכתיב וסא כי שם חלקת מוחק ספון ראש יב ראשי עם. ופירוש לכן ספון מוחק משה שם בכדי שיאת מוחק משה שם ראשי עם. אלא שיצא עמר. פי הקהל הזה שמלפנים לא תביאו שמונים מוכנים ליכנס לארץ. אבל אותו הדור שיצאו עמכם מצרים תביאו והו לעתיד. יד שמקדם היה מוחק. וכן תמה קריק. כלן המה שנתקו כבר כי כל הענינים המה ע"פ נידה קדומה כנודע.

יב לכן לא תביאו. ימשל למה הדבר דומה, לשתי נשים שלוקות בבית דין, אחת קלקלה ואחת אכלה פגי שביעית. אקרה להם אותה שאכלה פגי שביעית כבקשה מקם הודיעו לקריות על מה אני לוקה, שלא יאמרו אף אני קלקלתי. הביאו פגי שביעית ותלו עליה, ואמרו זו קלקלה ולקחתה, וזו אכלה פגי שביעית ולקחתה. אף כך אמר משה רבנו הרי גזרת עלי למות במדבר עם הדור הזה שהעבדו, שנאמר (תהלים עח ט) כמה ימרוהו במדבר יעצבוהו ביישימון, ועקשו יאמרו לדורות שאני כמותם, כתב עלי על מה געגשתי. לפיכך כתב יען לא האמתם. יג אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה באניה פנים אתה מבקש לקנס לארץ. משל לרועה שיצא לרעות צאנו של מלך וגשפית הצאן. בקש הרועה לקנס לפלטרין של מלך, אמר לו המלך אם את נכנס עכשו מה יאמרו הקריות שאמתה השבית הצאן. אף כן אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה שבחך הוא שהוצאת ששים רבוא וקברתם במדבר ואת מכנים דור אחר, עכשו יאמרו אין לדור המדבר חלק לעולם הפא, אלא תהא בצדן ותבא עמקן, שנאמר (דברים ל) עמקן.

יב [יג] הקה מי מריבה. מכאן אתה למד שמקדם היה מחקן שיעצב על המים.

מתנות כהונה

יא למה אתה כו. דברי רב ודברי התלמיד דברי מי שומעין. נס"ג לא הניחו לטעון כלום ואהרן היה לו שומעין. יב קלקלה. מית. פני. מניסם שלח מנחם לן נתן. לדורות. קלקלה מיתות העמיתן יאמרו כן. יג נס"ג לרעות לרעות צאנו של מלך וגשפית הצאן. ס"ג אם נכנס עכשו מה יאמרו הקריות. פירוש מה יאמרו הנכנסים אם אלה

מסורת המדרש

כס פין וק"ד פרשה ל"א ספון ד. ג. מנחם מלן ספון י"ב

חידושי הרש"ש

יד וישבו ויבאו אל פין משפטם בן פין משפטם של משה. נראה דפירוש לטון מעיין כמו על עין המים (שם י"ג) וכמוהו הרבה (ונ"ל עוד דנקרא קדש ע"ש ויקדש) וכן ראיתי שוב בתנחומא אמנם מהמשל דבסמך ממשע דמפרש עין ממש וע"י בכ"ר פמ"ב. המה פי מריבה משל למלך כו. יתכן שנמשך למעלה ויכוון שמשפט ומריבה קרובים למובן אחד. טו אדם טוסק בפרקמיתא עם חבירו. שעשה הדין במשה ואהרן ובחלהים מפורש ויקצפו וגו' וירע למשה כעבורם והוה לא ויעה לדעוה רעה תהלים ט"ו והפסוקים נדרשים במשה כמ"ש שמי"ר רש פ"ד על מומור כ"ד שבתהלים מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו שמדבר במשה וכן כאן במומור ט"ו מי יטכון בהר קדש מדבר ג"כ במשה ועיניו שני המצורים אחד הוא וא"י הוא משבח למשה לא עשה לרעהו רעה א"כ הוא מעשה רשע אלא פירוש אפ"י שרעהו עשה לו רעה לא השיב לו רעה וכמ"ש אל תאמר אשלמה רשע ורשע אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו וכמ"ש בכ"ר פ"י ל"ח סי' ג' ע"י משה"ש לו וחרפה לא נשא על קרובו פי"ג שם אחריו קרובו לא ישלם לו חרפה. אלא וישלם מלאכים. ודורש סמוכים שסמך למי מריבה וישלם מלאכים אל מלך אדום לטובת ישראל. אתה ידעת. ולא אמר שמעת לדמוע על ענין ידוע חרע ע"פ מדת ממעל. מל זקניהם. על אבי אביהם של כמה דורות שהיו לו שני בנים ועצמי שתי משפחות והבנים של זרע אח אחד שלמו החוב עם זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

חידושי הרד"ך

עין משפטם של משה משה ל"ב מלפנים בו. כצ"ל. ועין משפטם רשע שנשפט משה עינים של ישראל שם.

אמרי יושר

יד עין משפטם. מקום ומים שהיו מה לטעם משה. (ו) סימא) ל"ב מלפנים בו. כצ"ל. ועין משפטם רשע שנשפט משה עינים של ישראל שם.

אמר יושר

יד עין משפטם. מקום ומים שהיו מה לטעם משה. (ו) סימא) ל"ב מלפנים בו. כצ"ל. ועין משפטם רשע שנשפט משה עינים של ישראל שם.

י"ח ותנחומא כאן סימן י"א. היא קדש. וכאן כתוב וישבו העם בקדש ונקרא קדש על דרך מגיד מראשית אחרית שעל שכתוב כאן ויקדש בם נקרא שם המקום קדש ונקרא עין משפט כי עין פי באר כמ"ש והנה נצב על העין וכן על עין המים וכאלו

כתוב באר משפט היא קדש ופי' באר משפט לו משה היא קדש כי"ל וכן את כל שדה העמלקי כמשה"כ סוף בבלח ויחולש ירושע את עמלק וזה ע"פ משה וגם את האמורי שמשה הכה שני מלכי האמורי סיוחן ועוג וזה המה מי מריבה וגו' שמאז מקדם ויקדש בם ע"י תנחומא. וזה המה מי מריבה וגו' שישלם לו חרפה לא נשא על קרובו פי"ג שם אחריו קרובו לא ישלם לו חרפה. אלא וישלם מלאכים. ודורש סמוכים שסמך למי מריבה וישלם מלאכים אל מלך אדום לטובת ישראל. אתה ידעת. ולא אמר שמעת לדמוע על ענין ידוע חרע ע"פ מדת ממעל. מל זקניהם. על אבי אביהם של כמה דורות שהיו לו שני בנים ועצמי שתי משפחות והבנים של זרע אח אחד שלמו החוב עם זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

יב [יג] וישלם משה מלאכים וגו' כה אמר אחיק וישאל. וזה שאמר הקתוב (תהלים טו ב) לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרוב. מנהג שעבולם אדם עושה בפרקמיתא עם חברו והקפידו, פורש ממנו ואינו רוצה לראותו. ומשה אף על פי שגעגש על ידי ישראל, שנאמר מריבה ורע למשה, לא פרק משאן מעליו אלא וישלח מלאכים. אתה ידעת את כל התלואה אשר מצאנו. אמרו לו אתה ידעת כשאמר הקדוש ברוך הוא (בראשית טו ג) ידע חרע פי גר יהיה ורעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה, אנו נשתעבדנו ואמת כן חורין, וירדו אבותינו על אדום ענוי. משל לשני אחין שיצא שטר חוב על זקניהם, פרע אותו אחד מהם. לזמים התחיל לשאל חפץ מאחיו. אמר לו אתה ידע שאותו חוב על שנינו ואני הוא שפרעתינו, אל תחזירני מן חפצי שאני שואל. (ג) טו וירדו אבותינו מצרימה. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. שקל זמן שישאל בצרה אף הן בצרה.

יב [יח] ונקברה נא בארץ וגו' מי באר. מי בורות היה צריך לומר. למדך חרפה דרך ארץ שהחולף לארץ שאינו שלו ויש חוב על זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

יב [יח] ונקברה נא בארץ וגו' מי באר. מי בורות היה צריך לומר. למדך חרפה דרך ארץ שהחולף לארץ שאינו שלו ויש חוב על זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

יב [יח] ונקברה נא בארץ וגו' מי באר. מי בורות היה צריך לומר. למדך חרפה דרך ארץ שהחולף לארץ שאינו שלו ויש חוב על זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

יב [יח] ונקברה נא בארץ וגו' מי באר. מי בורות היה צריך לומר. למדך חרפה דרך ארץ שהחולף לארץ שאינו שלו ויש חוב על זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

יב [יח] ונקברה נא בארץ וגו' מי באר. מי בורות היה צריך לומר. למדך חרפה דרך ארץ שהחולף לארץ שאינו שלו ויש חוב על זרעם ומשפחת האח השני לא השתתפו בשילום החוב וא"כ הוצרכו בני המשפחה בני האח ששלמו החוב לבקש עזר מבני משפחת האח שלא עזרו בשילום החוב וכן כוננו שאלוהי וגו' ויבאו ויבאו אותם ויצאו מדרו שני בנים שהיו חייבים לזרע החוב ולא שילם אלא אחד והוה וירדו אבותינו מצרימה הם יעקב ובניו וכן וירעו לנו מצרים ולאבותינו וזרע יעקב כל הדורות שהיו באותן מאמית ועשר שנים. מה טיבן של אבות כאן שנאמר וירעו לנו מצרים ולאבותינו. פי"י מאחר שכתוב וירדו אבותינו מצרימה וגו' היל"ל וירעו להם מצרימה ולנו ולמה הזכיר עד הפסע ולאבותינו ועד שהיל"ל לאבותינו ולנו ע"כ דורש שפירשו על האבות הראשונים שכשישראל בצרה מרגישים בצרה בצערים וכן מפורש במשואל א' י"ב וואם לא תשמעו והיתה יד ה' בכם ובאבותיכם. מי באר. ואם הכוונה על באר של אדום היל"ל מי בארות ובורות על כן דורש שהכוונה על באר של ישראל שלא ישתו רק במארות של אדום שיקנו מהם מים וכאן

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
מדרש רבה <מהדורת וגשל> - ה במדבר, רות מדרש רבה, תשס"א. עמוד מס: 471 הודפס ע"י אוצר החכמה

דפס ע"י אוצר החכמה

